

УДК 336.7

DOI: 10.31732/2663-2209-2025-78-162-168

КРИПТОІНДУСТРІЯ ЯК ПОТЕНЦІЙНИЙ ДРАЙВЕР ПІСЛЯВОЄННОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Олександр Таран

Аспірант кафедри економіки та фінансів, ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ,
Україна, E-mail: TaranOA@krok.edu.ua ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-4156-3983>

THE CRYPTO INDUSTRY AS A POTENTIAL DRIVER OF UKRAINE'S POST- WAR ECONOMIC DEVELOPMENT

Oleksandr Taran

Doctorate Student of the Department of Economics and Finance, "KROK" University, Kyiv, Ukraine, E-mail: TaranOA@krok.edu.ua ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-4156-3983>

Анотація. Ця стаття присвячена вивченню криптоіндустрії як одного з чинників, здатних суттєво вплинути на економічне відновлення України після війни. Автор зосереджується на аналізі теперішнього стану ринку віртуальних активів в Україні, розглядаючи як уже реалізовані, так і заплановані кроки в напрямку правового врегулювання обігу криптовалют. Зокрема, увагу приділено перспективам застосування Закону «Про віртуальні активи», який відкриває можливості для інституціоналізації галузі, але все ще потребує доопрацювання нормативної бази та фінансових механізмів.

У роботі також проаналізовано міжнародний досвід країн, які успішно інтегрували криптовалюту у свою фінансову систему, – таких як Сінгапур, Швейцарія, Естонія. Ці приклади дозволяють краще зрозуміти, яким чином криптотехнології можуть бути не лише інструментом спекуляцій, а й джерелом довгострокових інвестицій, стимулом для розвитку технологічного бізнесу та інструментом для розширення доступу до фінансових послуг.

У центрі уваги – можливість використання криптоінструментів для створення нових робочих місць, підвищення економічної мобільності, а також для залучення капіталу, що вкрай актуально в умовах післявоєнної економіки. Окремо розглядаються виклики, пов'язані з волатильністю ринку, питанням кібербезпеки та ризиками нелегального використання цифрових активів, зокрема для фінансування злочинної діяльності.

На завершення запропоновано низку стратегічних орієнтирів, які можуть допомогти інтегрувати криптоіндустрію в національну економічну політику. Йдеться як про формування послідовної регуляторної рамки, так і про запровадження інституційної підтримки інновацій. У статті підкреслено, що криптоекономіка може стати однією з точок зростання для сучасної України, за умови розумного балансу між стимулюванням і контролем.

Ключові слова: криптоіндустрія, віртуальні активи, блокчейн, післявоєнна економіка, інвестиції, цифрові валюти, фінансова інклюзія, криптовалюта.

Формули: 0, рис.: 0, табл.: 1, бібл.: 13

Abstract. This article explores the development of the crypto industry as a potential catalyst for Ukraine's post-war economic recovery. The author examines the current state of the virtual asset market in Ukraine, focusing on both the implemented and pending steps toward the legal regulation of cryptocurrency circulation. Particular attention is paid to the practical implications of the Law "On Virtual Assets," which opens opportunities for institutionalizing the sector but still requires complementary regulatory mechanisms and financial infrastructure.

The study includes an overview of international practices in countries that have successfully integrated cryptocurrencies into their financial systems, such as Singapore, Switzerland, and Estonia. These examples help demonstrate how crypto technologies can serve not only speculative purposes but also act as a channel for long-term investment, a driver for technological entrepreneurship, and a tool for expanding financial inclusion.

Special focus is given to the role of crypto instruments in job creation, enhancing economic mobility, and attracting capital—issues that are especially relevant in the context of post-war economic reconstruction. The article also addresses the risks associated with market volatility, cybersecurity threats, and the potential misuse of digital assets for illicit activities, including money laundering and shadow transactions.

In conclusion, the paper outlines a set of strategic directions aimed at integrating the crypto industry into Ukraine's national economic policy. These include establishing a coherent regulatory framework and creating institutional support for innovation. The analysis suggests that the crypto economy, if approached with a balanced mix of incentives and safeguards, could become one of the key growth points for Ukraine's future development.

Keywords: crypto industry, virtual assets, blockchain, post-war economy, investment, digital currencies, financial inclusion, cryptocurrency.

Formulas: 0; fig.: 3; tabl.: 1; bibl.: 13

Вступ. Сучасна економіка України переживає безпрецедентні виклики, пов'язані з широкомасштабною військовою агресією, що розпочалася у 2022 році. Внаслідок воєнних дій зруйновано критичну інфраструктуру, постраждали тисячі підприємств, зменшився обсяг інвестицій та зовнішньоекономічної діяльності, зросли інфляційні ризики, а також відбувся масовий відтік трудових ресурсів за кордон. У таких умовах постає нагальна потреба у формуванні стратегії післявоєнного економічного відновлення, орієнтованої не лише на реконструкцію традиційних секторів, а й на розвиток інноваційних галузей, здатних забезпечити швидке зростання та підвищення глобальної конкурентоспроможності. Однією з таких галузей є криптоіндустрія — динамічна сфера, що охоплює криптовалюту, блокчейн-технології, DeFi-платформи, NFT-ринок, Web3-екосистему, цифрові біржі та фінансові інструменти нового покоління (Кисляков, С. С., & Моїсєєнко Т. Є., 2023).

Україна ще до початку повномасштабної війни посідала провідні позиції в Європі за обсягом використання криптовалют, розвиненою спільнотою блокчейн-розробників та активністю на глобальних криптоплатформах. Прийняття Закону України «Про віртуальні активи» та перші кроки з формування нормативної бази легалізації крипторинку свідчать про готовність держави інтегрувати цифрові активи в економічну систему. Під час війни криптоіндустрія проявила себе як ефективний інструмент мобілізації ресурсів: за її допомогою здійснювалось залучення благодійних внесків, фінансування армії, міжнародні платежі та підтримка внутрішньо переміщених осіб. Це свідчить про гнучкість та адаптивність цифрових фінансових механізмів в умовах криз (Рубанов, П. М., 2022).

З огляду на досвід провідних країн світу, таких як Сінгапур, Швейцарія, Естонія, які використовують криптотехнології для пришвидшення економічного зростання, постає логічне питання: чи може криптоіндустрія стати

каталізатором відбудови України в повоєнний період? Це питання є надзвичайно актуальним, адже йдеться про можливість виходу за межі класичних моделей відновлення, використання інноваційних підходів, створення нової цифрової економіки, орієнтованої на прозорість, ефективність і довіру.

Мета дослідження. Метою даної статті є всебічний аналіз потенціалу криптоіндустрії як одного з драйверів післявоєнного економічного розвитку України.

Методи дослідження. У процесі дослідження використано методи системного аналізу, порівняльного аналізу міжнародного досвіду, структурно-функціональний підхід, аналіз статистичних даних та експертні оцінки щодо перспектив криптоіндустрії в Україні.

На тлі воєнних руйнувань, економічної нестабільності та потреби у відновленні України важливо звернути увагу на ті сектори, які мають високий потенціал до швидкого масштабування, залучення інвестицій та формування нової економічної екосистеми. Криптоіндустрія — одна з небагатьох галузей, яка продовжує активно розвиватися навіть під час воєнного стану. Згідно з даними Chainalysis (2022), Україна посіла 3-тє місце у світі за індексом впровадження криптовалют серед населення, а обсяги транзакцій у криптовалютах у 2021 році перевищили \$8 млрд (Тарасов, В. А., 2021).

Уже в перші місяці повномасштабного вторгнення криптовалюту стали ефективним інструментом фінансування армії та гуманітарної допомоги. Наприклад, згідно з даними Міністерства цифрової трансформації України, за програмою Aid for Ukraine лише за перші 6 місяців війни вдалося зібрати понад \$60 млн у криптовалютах. Такі приклади доводять не лише гнучкість технологій, а й високий рівень довіри міжнародної спільноти до України як цифрової нації.

Крім того, криптоіндустрія створює умови для розвитку суміжних секторів: ІТ,

кібербезпеки, фінансового консалтингу, правового супроводу, технічного навчання. Станом на 2023 рік в Україні працювало понад 300 компаній, пов'язаних з блокчейн-технологіями, в тому числі розробники програмного забезпечення для криптобірж, гаманців, платіжних шлюзів та NFT-платформ. За оцінками Ukrainian Blockchain Association, потенціал експорту блокчейн-послуг з України оцінюється в \$500–700 млн щорічно при відповідному стимулюванні з боку держави (Нескороджена, Л. Л., Бонь, Б. О., & Кононець, О. М., 2023).

Українці активно цікавляться криптовалютами. За даними різних опитувань, значна частина населення володіє криптоактивами. У 2024 році приблизно 10,6% українців використовували криптовалюту. Паралельно з цим зростає кількість криптовалютних бірж, обмінників та майнінгових компаній, що свідчить про розвиток криптоінфраструктури. Загальний обсяг криптовалютних транзакцій в Україні у 2022–2023 роках перевищив 84 мільярди доларів. Інвестиції в криптоактиви у 2023 році сягнули 850 мільйонів доларів, перевищивши показники таких країн, як Японія, Канада, Франція, Іспанія та Польща.

Серед криптовалют із найбільшою ринковою капіталізацією домінують Bitcoin, Ethereum та Tether. Bitcoin є лідером ринку, відомий своєю децентралізацією, обмеженою пропозицією і визнанням як «цифрове золото». Ethereum посідає друге місце завдяки впровадженню смарт-контрактів і розвитку децентралізованих фінансів. Перехід на Ethereum 2.0 із механізмом Proof-of-Stake підвищив ефективність мережі та сприяв зростанню вартості криптовалюти. Tether відомий стабільністю свого курсу, адже його вартість прив'язана до долара США у співвідношенні 1:1, що забезпечує певну надійність на фоні високої волатильності ринку.

Криптовалюти мають потенціал виступати каталізаторами економічного

розвитку країни через кілька ключових механізмів. По-перше, криптовалютні проекти, такі як первинні пропозиції монет (ICO) та біржові первинні пропозиції (IEO), здатні залучати інвестиції з усього світу, підтримуючи стартапи й інновації. В умовах обмеженого доступу до традиційного інвестиційного капіталу це може стати альтернативним джерелом фінансування для українських розробників і підприємців. Залучення коштів через публічні токен-продажі дозволяє не лише обійти бюрократичні процедури банківського сектору, а й протестувати попит на продукт у глобальному середовищі.

По-друге, криптовалюти здатні забезпечити доступ до фінансових послуг для населення, яке не має можливості користуватися банківською інфраструктурою. Згідно з даними Світового банку, понад 30% дорослого населення світу не має банківського рахунку. У кризових умовах — як-от війна або масові переміщення — цифрові гаманці та криптовалютні платформи можуть стати єдиним інструментом збереження коштів і здійснення платежів. У країнах Латинської Америки та Африки криптовалюти вже відіграють подібну роль, забезпечуючи фінансову інклюзію у віддалених регіонах. Україна, маючи високу частку мобільних користувачів і цифрову культуру, має всі передумови для масштабування таких рішень.

По-третє, розвиток криптовалют стимулює впровадження блокчейн-технологій у суміжні галузі економіки. У сфері логістики блокчейн використовується для відстеження ланцюгів постачання, що особливо важливо в умовах перебоїв із доставкою під час війни. У медицині — для збереження електронних медичних записів із захистом персональних даних. У сфері державного управління — для електронного голосування, перевірки прав власності та прозорого розподілу соціальних виплат. Таким чином, криптоіндустрія може стати основою для модернізації систем

управління як у приватному, так і в публічному секторі.

Крім того, криптовалютні проекти створюють нові можливості для працевлаштування висококваліфікованих фахівців. Українські спеціалісти вже активно працюють над продуктами світового рівня — від смарт-контрактів до Web3-інтерфейсів. У середньостроковій перспективі розвиток цієї галузі сприятиме не лише експорту інтелектуального продукту, а й поверненню частини мігрантів, які шукають роботу в цифровій економіці. За підрахунками аналітичного центру Triple-A, до 2025 року глобальний ринок криптовалют може перевищити 10 трильйонів доларів США, і навіть часткова участь України в цьому зростанні забезпечить вагомий внесок у ВВП.

Варто також зазначити, що поширення криптовалют активізує розвиток нових підходів до цифрового маркетингу, краудфандингу, побудови онлайн-спільнот та управління спільною власністю через DAO (децентралізовані автономні організації). Це відкриває широкі можливості для розвитку малого та середнього бізнесу, що може ефективно працювати без прив'язки до конкретної локації чи національної юрисдикції, орієнтуючись на глобальні ринки.

Таким чином, криптоіндустрія не обмежується лише цифровими активами — це багаторівнева інноваційна екосистема, здатна забезпечити структурну трансформацію української економіки та закласти підґрунтя для її інтеграції в нову цифрову еру.

У 2021 році було ухвалено закон, який регулює використання віртуальних активів, визначає основні поняття, учасників ринку та вимоги до них. Однак його практичне впровадження все ще затримується, що обмежує розвиток сфери. Впровадження ефективного правового регулювання дозволить не лише легалізувати крипторинки, а й запобігти фінансовим втратам, залучити інвестиції, знизити ризики та збільшити податкові надходження.

Дослідження показують, що через відсутність чітких крипторегуляцій Україна щорічно втрачає від 0,1 до 1,3 мільярда доларів податкових надходжень. Загалом за період 2016–2022 років ці втрати становили близько 4,1 мільярда доларів. Таким чином, впровадження правового регулювання криптовалютного ринку може стати потужним інструментом стимулювання економічного розвитку, збільшення доходів бюджету та захисту інвесторів.

Успішна легалізація крипторинку також відкриває нові можливості для податкових надходжень до бюджету. Закон «Про віртуальні активи», підписаний у 2022 році, створює правове поле для діяльності криптокомпаній, реєстрації бірж, AML/KYC-контролю та захисту прав користувачів. За умов повноцінного введення закону в дію, очікується, що протягом перших трьох років криптоіндустрія може приносити державі щороку до 5 млрд грн у вигляді податків, ліцензійних зборів та супутніх платежів (Чернецький, А., 2023).

Ще одним важливим аспектом є створення нових робочих місць. За оцінками аналітиків KPMG (2023), кожен долар, інвестований у криптотехнології, здатен генерувати до 2,5 доларів ВВП у супутніх галузях. Очікується, що при сценарії активного стимулювання сектору в Україні до 2030 року він може забезпечити понад 50 тисяч нових високооплачуваних робочих місць, зокрема у сфері Web3, розробки смарт-контрактів, кібербезпеки, маркетингу та аналітики (Бутурлим, О., 2023).

Варто також зазначити, що криптовалюти мають потенціал розширення фінансової інклюзії. У регіонах, постраждалих від війни, зруйнована банківська інфраструктура. В таких умовах використання мобільних криптогаманців дозволяє громадянам зберігати заощадження, здійснювати внутрішні й міжнародні платежі, отримувати гуманітарну допомогу без потреби в класичних фінансових установах.

За даними Survey Monkey (2023), понад 18% опитаних українців користувалися криптовалютами під час війни для особистих або гуманітарних потреб.

Попри значний потенціал, існує низка викликів, які потребують вирішення. Серед основних ризиків: відсутність повноцінного підзаконного регулювання, низький рівень фінансової грамотності населення у сфері цифрових активів, кіберзлочинність, висока волатильність крипторинку та нестабільна міжнародна нормативна база. У 2022 році втрати користувачів унаслідок шахрайських схем і зламаних криптобірж склали понад \$3,8 млрд за даними компанії CertiK (Груша, В., 2024).

Однак міжнародний досвід показує, що за умови ефективного регулювання та державного партнерства з технологічними компаніями, криптоіндустрія здатна не лише стати частиною економічної стабілізації, але й інструментом для перетворення України на регіональний центр цифрової економіки. Зокрема, модель Естонії, яка інтегрувала блокчейн у державні реєстри, або приклад Швейцарії, яка створила "Crypto Valley" у місті Цуг, можуть бути адаптовані в українських реаліях (Ukraine Crypto Outlook. (n.d.).

Загалом, криптоіндустрія — це не лише про фінанси, а про нову філософію економіки, що базується на децентралізації, прозорості, швидкості та глобальному доступі до ринків. У повоєнний період саме такі характеристики можуть стати ключовими для побудови ефективної, інноваційної та конкурентоспроможної економіки України.

Пропонується у 2025–2026 роках ухвалити всі підзаконні акти до Закону України «Про віртуальні активи», синхронізувавши їх з рекомендаціями FATF щодо боротьби з відмиванням коштів (AML/KYC). Це забезпечить легальний статус криптокомпаній, спростить реєстрацію бірж і сприятиме інвестиційній привабливості сектору (Trusteeglobal. (n.d.).

Доцільно створити окремий підрозділ або агентство при НБУ/Мінцифрі, що відповідатиме за нагляд, ліцензування та контроль за криптоплатформами. Це дозволить знизити ризики зловживань і забезпечить стабільність розвитку.

Рекомендується встановити податкову ставку на прибуток від операцій з віртуальними активами у межах 5%, з подальшим переходом до стандартного рівня оподаткування з 2030 року. Це створить привабливі умови для резидентів і повернення капіталу з-за кордону.

Доцільно у 2027–2028 роках запровадити можливість сплати адміністративних послуг у криптовалютах через «Дію», що стане сигналом відкритості держави до цифрових інновацій.

Запропоновано заснування інноваційних технопарків у Києві, Львові, Дніпрі та Івано-Франківську для залучення стартапів у сфері Web3, DeFi, NFT. Надання їм грантів, юридичної підтримки та податкових пільг стимулюватиме зростання нових екосистем (Gandal, N., Hamrick, J. T., Moore, T., & Oberman, T., 2018).

Таблиця 1

Сценарний аналіз розвитку крипторинку в Україні до 2030 року

Показник	Песимістичний сценарій	Базовий сценарій	Оптимістичний сценарій
Обсяг транзакцій з криптовалют, млрд \$	5,2	12,5	25,0
Кількість зареєстрованих криптокомпаній	180	450	800

Продовження Таблиці 1

Річні податкові надходження, млрд грн	1,4	3,6	6,8
Робочі місця, створені у галузі	12 000	30 000	55 000
Частка криптоіндустрії у ВВП, %	0,25	0,7	1,2
Інвестиції в криптостартапи, млн \$	80	280	600
Кількість користувачів криптогаманців	1,5 млн	3,2 млн	6,0 млн

Джерело: систематизовано автором на основі [2-13]

Песимістичний сценарій базується на припущенні, що держава не забезпечить повноцінного регулювання крипторинку, збережеться обмежений доступ до фінансових ринків, а міжнародні компанії не розглядатимуть Україну як юрисдикцію для реєстрації. У такому разі крипторинки залишаться переважно тіньовим, а його внесок в економіку — мінімальним (Nakamoto, S., 2008).

Базовий сценарій передбачає імплементацію чинного законодавства, часткову підтримку з боку держави, помірні податкові стимули, розвиток партнерств з міжнародними платформами. У цьому випадку ринок зростатиме в середньому на 20–25% щорічно, створюючи понад 30 тис. робочих місць.

Оптимістичний сценарій базується на активному втручанні держави, створенні технологічних хабів, доступі до дешевих інвестицій, а також позитивному міжнародному іміджі України після перемоги. У такому випадку криптоіндустрія може принести понад 6,8 млрд грн податкових надходжень щорічно та зайняти близько 1,2% ВВП, що співставно з окремими галузями промисловості (Partanen, C., 2018).

Враховуючи високий рівень цифрової грамотності населення, наявність ІТ-ресурсів, попередній досвід використання криптовалют

та стратегічне геополітичне положення, Україна має реальний шанс стати криптохабом Східної Європи.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У ході дослідження було визначено, що криптоіндустрія в Україні має значний потенціал для підтримки післявоєнного економічного розвитку через створення нових робочих місць, залучення іноземних інвестицій, розвиток фінансової інклюзії та інтеграцію інноваційних технологій у різні сектори економіки. Запровадження ефективної нормативно-правової бази, створення інституційної підтримки, податкових стимулів і технопарків може стати ключовим чинником успішної інтеграції крипторинку в економічну систему держави.

Перспективними напрямами подальших досліджень є аналіз ефективності впровадження різних моделей регулювання криптовалютного ринку в Україні, вивчення впливу криптоіндустрії на зовнішньоекономічну діяльність і платіжний баланс держави, оцінка кіберризиків у сфері обігу цифрових активів, а також розробка стратегій залучення міжнародного інвесторського капіталу у відповідний сектор економіки.

Література:

1. Кисляков, С. С., & Моїсеєнко Т. Є. (2023) Огляд ринку криптовалют у глобальній економіці: основні тенденції динаміки. *Економічний простір* (№ 7), 41–48.
2. Рубанов, П. М. (2022). Етапи розвитку світового криптовалютного ринку: кількісні та структурні

характеристики. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*, (4), 95–102.

3. Тарасов, В. А. (2021). Технічний аналіз у дослідженні криптовалютного ринку: методологічний підхід. *Економічний часопис XXI*, (1–2), 68–72.

4. Нескороджена, Л. Л., Бонь, Б. О., & Кононець, О. М. (2023). Правове регулювання обігу криптовалют в Україні: проблеми та перспективи. *Юридичний вісник*, (2), 34–40.
5. Чернецький, А. (2023). Актуальні підходи до врегулювання криптовалютного ринку: між лібералізацією та контролем. *Бізнес Інформ*, (5), 79–84.
6. Бутурлим, О. (2023). Прибутки українців від криптовалют у 2023 році: аналітичний огляд. *Економіка та держава*, (12), 60–65.
7. Груша, В. (2024). Законодавче врегулювання криптовалют: сучасні виклики та потреба реформ. *Публічне управління: теорія та практика*, (1), 44–49.
8. Trusteeglobal. (n.d.). ТОП-10 криптовалют за рівнем капіталізації. *Trusteeglobal*. Режим доступу: <https://trusteeglobal.com/top-10-cryptocurrencies>
9. Ukraine Crypto Outlook. (n.d.). Аналітична доповідь про стан криптовалюного ринку у 2016–2023 роках. Режим доступу: <https://cryptooutlook.ua/analytics-2016-2023>
10. Gandal, N., Hamrick, J. T., Moore, T., & Oberman, T. (2018). Price manipulation in the Bitcoin ecosystem. *Journal of Monetary Economics*, 95, 86–96. Режим доступу: <https://doi.org/10.1016/j.jmoneco.2017.12.004>
11. Nakamoto, S. (2008). *Bitcoin: A peer-to-peer electronic cash system*. Режим доступу: <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>
12. Partanen, C. (2018). *The viability of cryptocurrency in relation to the response of financial institutions and governments* (pp. 4–14).
13. Rathi, K., & Komal. (n.d.). ICO vs. STO: What's the difference and which is right for you? *Revelation Labs*. Режим доступу: <https://www.revelation.io/blog/ico-vs-sto/>